

Aleksandra Żaryn

Konserwacja i sposoby użytkowania obiektów zabytkowych - seminarium polsko-francuskie

Ochrona Zabytków 32/2 (125), 150-151

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Michałowski (wicedyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie), *Zabytki techniki jako dobra kultury*; Wojciech Kalinowski (dyrektor Ośrodka Dokumentacji Zabytków), *Zabytki architektury przemysłowej*. Na zakończenie konferencji odbyła się dyskusja, w której postulowano uzupełnienie materiałów szkoleniowych biblio-

grafią tematu, aktami prawnymi związanymi z ochroną zabytków techniki, informacją o istniejących muzeach technicznych. Mówiono również o potrzebie popularyzacji ochrony zabytków techniki w społeczeństwie, m. in. poprzez publikacje, jak np. w wydanym przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków informatorze popularnonaukowym „Spotkania z zabytkami” itp.

W roku 1979 przewiduje się zorganizowanie następnych tego typu konferencji szkoleniowych dla pozostałych przedstawicieli oddziałów wojewódzkich NOT, stowarzyszeń naukowo-technicznych oraz dla pracowników urzędów wojewódzkich konserwatorów zabytków, zajmujących się sprawami ochrony zabytków techniki.

Krystyna Rosińska

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA KONSERWATORSKA NA TEMAT OCHRONY ZABYTKÓW TECHNIKI

W dniach 4–6 października 1978 r. w Bielsku-Białej odbyła się ogólnopolska konferencja konserwatorska poświęcona ochronie zabytków techniki. Organizatorem konferencji było Ministerstwo Kultury i Sztuki przy współudziale Naczelnej Organizacji Technicznej oraz Urzędu Wojewódzkiego i Rady Oddziału Wojewódzkiego Naczelnej Organizacji Technicznej w Bielsku-Białej.

W spotkaniu wzięło udział około 120 uczestników, głównie wojewódzcy konserwatorzy zabytków i przedstawiciele urzędów konserwatorskich z terenu całego kraju, przewodniczący i sekretarze stowarzyszeń naukowo-technicznych i rad oddziałów wojewódzkich Naczelnej Organizacji Technicznej oraz przedstawiciele wyższych uczelni technicznych, instytutów i Muzeum Techniki NOT. Ponadto w konferencji uczestniczyli przedstawiciele zjednoczeń i zakładów pracy oraz nieliczni społeczni opiekunowie zabytków techniki — przedstawiciele oddziałów PTTK z województwa bielskiego.

Obrodom kolejno przewodniczyli: generalny konserwator zabytków — prof. dr Wiktor Zin, wicedyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków — dr hab. Krzysztof Pawłowski oraz prof. dr Jan Pazdur. Uroczystego otwarcia konferencji dokonał wicewojewoda bielski Antoni Urbaniec. Po czym generalny konserwator zabytków — prof. dr Wiktor Zin wygłosił przemówienie wstępne i wręczył zasłużonym działaczom na polu ochrony zabytków techniki złote i srebrne odznaki „Za Opiekę nad Zabytkami”.

W pierwszym dniu obrad wygłoszone zostały następujące referaty i komunikaty: Janina Sypniewska, *Współpraca ogniów NOT z państwową służbą konserwatorską*; Krystyna Rosińska, *Współpraca międzyresortowa jako warunek skutecznej ochrony zabytków techniki*; Wojciech Kalinowski, *Problemy ewidencji i dokumentacji zabytków techniki*; Mieczysław Gajda, *Działanie przemysłu i stowarzyszeń branżowych NOT na rzecz udokumentowania tradycji ochrony zabytków techniki*; Jan Pazdur, *Prezentacja trendów w dziedzinie ochrony zabytków techniki w niektórych krajach europejskich*; Jerzy Jasiuk, *Ochrona zabytków techniki — motywacja i kierunki działania*; Adam Kudła, *Dotychczasowe działania i potrzeby w zakresie ochrony zabytków techniki w woj. katowickim na bazie współpracy międzyresortowej*; Wojciech Walczak, *Zabytki budownictwa przemysłowego w Łodzi oraz problemy ich ochrony konserwatorskiej*; Barbara Gołąb, *Problemy ochrony zabytków techniki w woj. częstochowskim*; Janusz Prusiewicz, *Komunikat o zabytkach techniki w woj. opolskim*; Karol Gruszczyk, *Stan ochrony zabytków techniki w woj. bielskim*; Stanisław Oczo, *Komunikat w sprawie przygotowań i powołania Muzeum Techniki Włókiennictwa w Bielsku-Białej*.

W drugim dniu konferencji odbył się objazd zabytkoznawczy na dwóch trasach. Pierwsza trasa obejmowała zwiedzanie

Zakładów Przemysłu Lniarskiego „Lenko” w Bielsku-Białej, FSM-Zakładu w Wapienicy, FSM-Zakładu w Ustroniu „Kuznia-Ustroń”, Browaru w Cieszynie oraz Izby Tradycji i Perspektyw w ZDK „Kuznik” w Ustroniu, obrazującej historię rozwoju hutnictwa na Śląsku Cieszyńskim. Szczególnym zainteresowaniem cieszyła się tradycyjna „linia technologiczna” produkcji kos w wapienickim zakładzie FSM oraz architektura i wystrój wnętrza starej (z 1845 r.) słodowni i warzelnii browaru w Cieszynie. Objazd na drugiej trasie: Bielsko-Andrychów-Żywiec, odbył się pod kątem poznania zabytkowych obiektów techniki przemysłu włókienniczego oraz piwowarskiego. Zakłady Przemysłu Włókiennego „Welux” w Bielsku-Białej umożliwiły zwiedzającym obejrzenie Izby Tradycji Włókiennictwa, gdzie zgromadzone zostały stare, unikatowe już urządzenia zakładu. W Zakładach Przemysłu Bawełnianego „Andropol” w Andrychowie zwiedzili uczestnicy konferencji starą przędzalnię i tkalnię, a w Żywcu — powstały w 1856 r. browar i starą warzelnię. Ponadto uczestnicy objazdu na tej trasie zobaczyli budującą się obecnie elektrownię „Porąbka-Żar”.

W trzecim dniu konferencji mgr Andrzej Michałowski wygłosił referat na temat *Dzieła sztuki a zabytek techniki*.

W pierwszym i trzecim dniu obrad po części referatowej odbyła się dyskusja na temat problemów ochrony zabytków techniki.

Stefania Znamirska
Karol Gruszczyk

KONSERWACJA I SPOSOBY UŻYTKOWANIA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH — SEMINARIUM POLSKO-FRANCUSKIE

Spotkania specjalistów polskich i francuskich stanowią jedną z form współpracy Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków MKiŚ z Caisse Nationale des Monuments Historiques we Francji (Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków). Umowa wstępna w tym zakresie zawarta została w 1974 r. pomiędzy generalnym konserwatorem zabytków a nieżyjącym już dziś dyrektorem Caisse Nationale — Janem Salusse.

Pierwsza wymiana specjalistów odbyła się w latach 1975 (w Polsce) i 1976 (we Francji). Współpraca ta, przerwana nagłą śmiercią dyrektora J. Salusse, podjęta została w 1978 r. przez dyrektora G. Bady.

W dniach od 8 do 14 października 1978 r. odbyło się w Polsce seminarium polsko-francuskie na temat konserwacji i sposobów użytkowania obiektów zabytkowych.

W skład przybyłej na seminarium 7-osobowej delegacji francuskiej weszli architekci-konserwatorzy zabytków oraz przedstawiciele Caisse Nationale; przewodniczył delegacji prezes Francuskiego Komitetu ICOMOS — Yves Boiret.

Organizacją seminarium zajmował się z ramienia Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków dr hab. Krzysztof Pawłowski

przy współpracy Pracowni Konserwacji Zabytków, Kierownictwa Odnowienia Zamku Królewskiego na Wawelu oraz Konserwatora Zabytków M. St. Warszawy i dyrektora Wydziału Ochrony Zabytków w Krakowie. W czasie objazdu po południowym rejonie Polski grupą francuską opiekował się prof. dr Alfred Majewski oraz dyrektor Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem — dr T. Szczepanek. W Warszawie w czasie zwiedzania zabytków staromiejskich i Zamku fachowych informacji udzielał prof. dr Jan Zachwatowicz. Z kolei z zabytkami województwa kieleckiego zapoznał gości francuskich inż. T. Borsę z Kielc.

W pierwszym dniu seminarium Xavier Fabre wygłosił referat na temat współczesnych form użytkowania zabytków we Francji. Przedstawił kilka niezwykle ciekawych przykładów tzw. „réutilisation”, tzn. użytkowania zabytków niezgodnie z ich pierwotną funkcją. Referat, bogato ilustrowany przezręczkami, obejmował przykłady właściwego i niewłaściwego użytkowania. Przedstawił też skutki wynikające

z przyznania zabytkom nowych funkcji w życiu współczesnym.

W ramach programu seminarium odbył się również pokaz różnorodnych form użytkowania zabytków w Polsce. Na wybranych obiektach, od pałaców i zamków, poprzez zabudowę miejską i tradycyjną architekturę wiejską, aż do skansenów i obiektów przemysłowych, pokazane zostały różne sposoby zagospodarowania i użytkowania budowli zabytkowych. W zamku w Niedzicy prof. dr A. Majewski zapoznał gości francuskich z problemami użytkowania zamków i pałaców w Polsce południowej, ich adaptacji na domy pracy twórczej, ośrodki kultury i muzea oraz z zagadnieniem patronatu wielkiego przemysłu nad zabytkami.

Poza Warszawą i Krakowem, uczestnicy seminarium zwiedzili południowy rejon Polski. Trasa objazdu przebiegała przez Lanckoronę, Suchą Beskidzką, Zubrzycę Górną, Chochołów, Zakopane, Jurgów do Niedzicy, a w drodze powrotnej przez Dębno, Wieliczkę i Jędrzejów. Jedną noc

goście francuscy spędzili w zabytkowym zespole poklasztorowym w Chełcinach, przeobrażonym na motel i centrum turystyczne. W rejonie Kielc zetknęli się z problematyką zabytków przemysłowych, m. in. obejrzeni walcownię w Maleńcu. W drodze do Warszawy zwiedzili pałac i park w Nieborowie. W programie seminarium znalazł się też pokaz „światła i dźwięku” w pałacu w Wilanowie oraz opera „Straszny dwór” w Teatrze Wielkim w Warszawie.

Goście francuscy w słowach znacznie przekraczających zdawkową grzeczność cudzoziemców odwiedzających Polskę wyrażali swoje uznanie dla odbudowy stolicy oraz wielkie zainteresowanie kulturą polską i ochroną zabytków w naszym kraju. Na zakończenie seminarium stwierdzono konieczność dalszej wymiany doświadczeń w dziedzinie ochrony zabytków między specjalistami obu krajów. Ponowiono też propozycje wymiany wystaw i współpracy na polu wydawniczym.

Aleksandra Żaryn

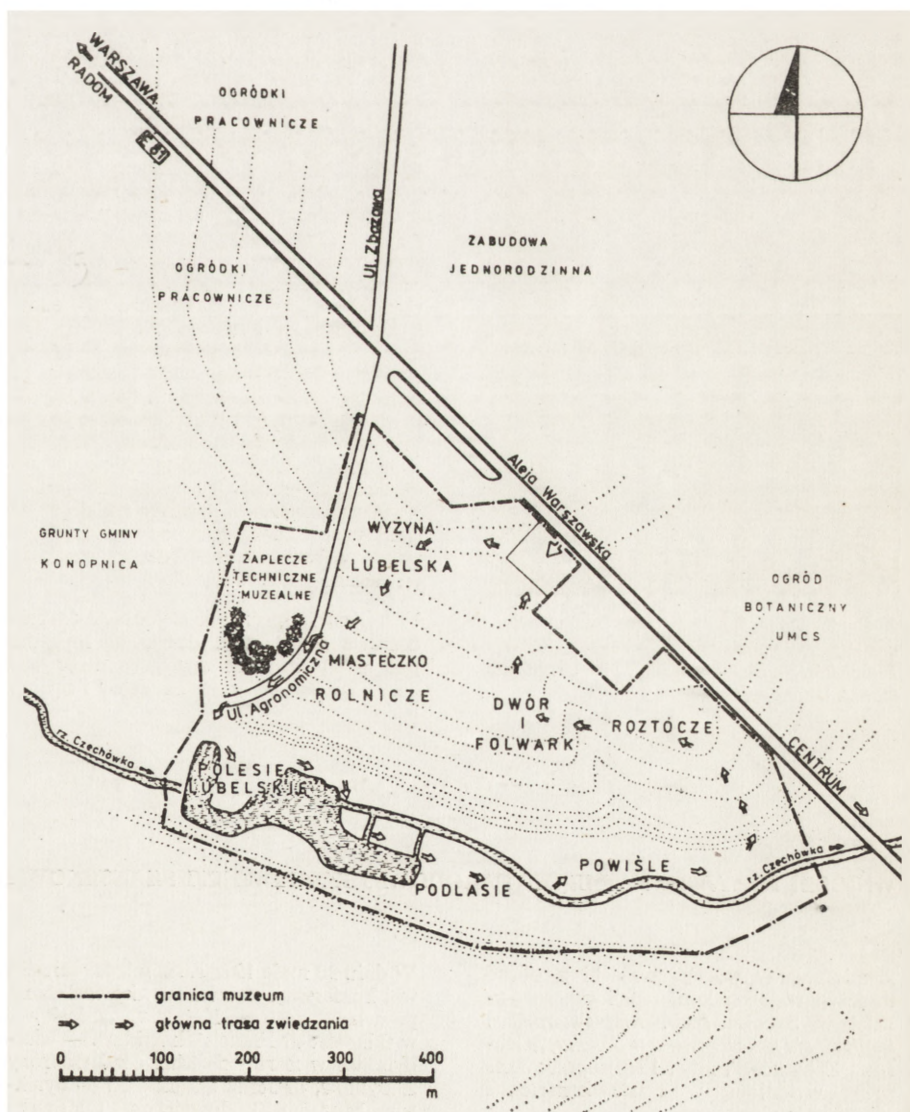
POSIEDZENIE ZESPOŁU DORADCZEGO DO SPRAW MUZEÓW SKANSENOWSKICH

W dniach 7—8 listopada 1978 r. obradował w Lublinie Zespół Doradczy do Spraw Muzeów Skansenowskich pod przewodnictwem dra Franciszka Midury — wicedyrektora Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków MKiS. Głównymi tematami posiedzenia były założenia programowe i budowa parków etnograficznych w Lublinie i Sierpcu.

Park etnograficzny Muzeum Wsi Lubelskiej zlokalizowany został na przedmieściu Sławinek, skupiającym funkcje mieszkalno-rekreacyjne (zabudowa jednorodzinna, ogródki działkowe) i naukowo-wypoczynkowe (ogród botaniczny UMCS). Teren budowy parku, o powierzchni 27 ha, zróżnicowany jest pod względem fizjograficznym: łagodnie pochylona część wyżynna, przecięta wąwozem, oraz szeroka dolina rzeki Czechówki ze stromym zboczem. W zachodniej części wyżyny znajduje się murowany dwór na Sławinie otoczony parkiem. Ten teren, oddzielony od całego obszaru drogą, przeznaczony jest na zaplecze muzealno-techniczne.

Podstawą zagospodarowania terenu parku jest koncepcja planu ogólnego, opracowana przez architektów Ritę i Tadeusza Nowakowskich, konsultowana przez prof. dra Romana Reinfussa, a koreferowana przez prof. dra Wojciecha Kalinowskiego. Projekt określa budowę siedmiu sektorów: Wyżyny Lubelskiej, miasteczka rolniczego, Polesia Lubelskiego, Podlasia, Powiśla, Rostocza i dworu z folwarkiem.

Od chwili rozpoczęcia prac przy budowie parku etnograficznego na Sławinku, w okresie od maja 1976 r. do listopada 1978 r., przeniesiono na ten teren 20 obiektów:

1. Szkic sytuacyjny parku etnograficznego na Sławinku w Lublinie